

be furthered determination of economic essence of the offered criteria.

Key words: reproduced intellectual resources, immaterial assets, reproduce, intellectual capital, criteria.

УДК 336.741.236.1

Андрейцева І.А., к.е.н., доцент КПНУ імені Івана Огієнка

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ПОКАЗНИКІВ ФОРМИ 3 «ЗВІТ ПРО РУХ ГРОШОВИХ КОШТІВ»

Досліджується методика складання Звіту про рух грошових коштів. Автор здійснила аналіз існуючої методики формування показників Звіту й запропонувала напрями її удосконалення.

Ключові слова: оборотні активи, звіт про рух грошових коштів, прямий метод, непрямий метод, грошові потоки.

За сучасних умов господарювання особливої актуальності набуває організація обліку оборотних активів і відображення їх у формі 3 фінансової звітності «Звіт про рух грошових коштів», оскільки вони відіграють важливе місце в діяльності суб'єкта господарювання.

У зарубіжній і вітчизняній літературі приділяється значна увага обліку оборотних активів підприємств, їх правильній оцінці, яка впливає на результати діяльності підприємства. Ці питання розглядалися у працях таких учених: Л. Берсталіна, Е. Бріттона, Ф. Бутинця, В.Ф. Бреда, К. Ватерсона, С. Голова, О. Кобилянської, В. Швеця та інших.

З огляду на розглянуте, проведемо дослідження методики відображення оборотних активів у фінансовій звітності, а саме у формі 3 фінансової звітності «Звіт про рух грошових коштів», для забезпечення контролю за збереженням і використанням оборотних активів, формуванням витрат і фінансових результатів, прийняття обґрунтованих управлінських рішень керівництвом підприємства.

Автори численних наукових статей вважають, що запровадження Звіту про рух грошових коштів дуже важливе на даний момент завдяки можливості простеження використання грошових коштів на підприємстві, проведення комплексного аналізу грошових потоків та управління ними. На нашу думку, запровадження згаданої форми звітності в практику українського обліку відбулось без ознайомлення з різними часто діалектично протилежними концепціями. Про це свідчить той факт, що ні для підприємств, ні для

користувачів він не виконує призначення — надання корисної інформації. Цілком можна погодитись, що Україна повинна враховувати існуючі світові пріоритети, а не слідувати моделям обліку, що не відповідають практиці. Саме тому жодна з провідних західних країн не прийняла за основу американський досвід. У міжнародній практиці Звіт про рух грошових коштів є складовою обов'язкової звітності, проте в більшості зарубіжних країн він не є обов'язковою формою і частіше подається в складі інформації до приміток фінансової звітності.

Початково мета Звіту полягала в оцінці здатності компанії створювати готівку за рахунок внутрішніх джерел і тим самим — здатності погашати борги [1, с. 236]. Проте Звіт має не тільки переваги, але й недоліки складання, які найчастіше в літературних і наукових джерелах не зазначаються (дод. 1). Наведена в додатку таблиця дозволяє виявити, широкі можливості аналізу руху оборотних активів (грошових коштів), а саме: в якому обсязі і за рахунок яких джерел були одержані грошові кошти, що надійшли і які напрямки їх використання; чи достатньо власних засобів підприємства для інвестиційної діяльності; чи здатне підприємство розрахуватись за своїми поточними зобов'язаннями; чим пояснюється розходження величини одержаного прибутку і наявності грошових коштів.

На жаль, мета складання Звіту про рух грошових коштів сформована досить «розміто». Крім того, у примітках потрібно навести багато інформації, яка б могла знайти відображення у Звіті; складу грошових коштів, складу статей «Інші надходження», «Інші платежі» та інші статі, які об'єднують декілька видів грошових потоків; негрошові операції інвестиційної і фінансової діяльності; наявність значного сальдо грошових коштів, які є в наявності у підприємства і недоступні до використання.

Проте, ряд недоліків може поставити під сумнів необхідність його подання, як зазначає І.М. Парасій-Вергуювенко «...аналіз достатності грошових ресурсів лише на основі звіту ... не дає змогу оцінити фактичну платоспроможність підприємства» [2, с. 39]. Дійсно, відсутність грошових коштів на момент виникнення потреби в них ускладнює проведення запланованої діяльності або взагалі унеможливорює процес її продовження. Але, у процесі оцінки потенційного фінансового стану підприємства найважливіше значення мають не тільки обсяги наявних грошових компонентів, джерела їх формування, забезпеченість ними зобов'язань, а й внутрішні потенційні можливості підприємства з формування чи утворення грошових коштів у процесі господарської діяльності. І навіть за відсутності грошових коштів на момент оцінки підприємство може бути визнано фінансово стабільним та привабливим за наявності здатності до утворення грошових коштів у майбутньому [1, с. 28].

Частково аналіз звіту доповнюється розрахунками показників ліквідності, але і це не дає вичерпної інформації про ефективність їх використання та характеризує статичну ліквідність балансу підприємства.

Складання Звіту можливе за двома методами: прямим і непрямим. Постає питання: чому ж законодавці зупинились на поданні Звіту в частині операційної діяльності саме за непрямим методом. Відповідно до принципів міжнародного обліку метод розрахунку грошових потоків від операційної діяльності вибирається підприємством самостійно, хоча перевага надається непрямому методу [3, с. 108].

Вважається, що він є простішим порівняно з прямим і дозволяє отримати повнішу інформацію про обсяг і склад грошових коштів. В умовах суто грошових форм розрахунків непрямий метод справді простіший. Але за умов використання негрошових форм розрахунків цей звіт може мати дещо викривлений вигляд [4, с. 111]. Тому МСБО 7 заохочує підприємства до застосування прямого методу, який надає корисну інформацію для оцінки майбутнього руху грошових коштів. Однак, як засвідчує практика, за наявності можливості вибору підприємства віддають перевагу більш простішому непрямому методу. Складання Звіту за непрямим методом ставало на меті зменшення затрат праці на його складання, але і не дає необхідної інформації про реальні грошові потоки, які утворюються в процесі операційної діяльності. Практика показує, що процес складання Звіту за непрямим методом ускладнюється також деякими методичними неточностями, недосконалістю його побудови та зайвими коригуваннями. Хоча, разом з тим, застосування непрямого методу при розрахунку руху коштів від операційної діяльності демонструє взаємозв'язок всіх бухгалтерських звітів і не потребує специфічної адаптації інформаційної системи для забезпечення додатковою інформацією, проте дає тільки наслідок, кінцевий результат і не відображає дійсні позитивні і негативні грошові потоки [2, с. 33]. Тобто даний спосіб, на нашу думку, є менш аналітичним і не дає можливості прослідкувати дійсний вплив відповідних факторів на процес утворення грошових потоків.

Ми вважаємо, що обидва методи — прямий і непрямий доцільні. Проте запозичення міжнародних стандартів відбулись без врахування досвіду України, оскільки в Україні використовуються бартерні операції, Звіт найчастіше не можна скласти, тому пропонуємо удосконалити форму.

Враховуючи все вищезазначене, ми вважаємо, що непрямий метод є більш зручним для користувачів завдяки простій методиці підрахунків.

З огляду на вищенаведені докази, вважаємо доцільним внести наступні пропозиції.

1. Надання Звіту повинно бути передбачено лише для підприємств, звітність яких підлягає оприлюдненню. При складанні Звіту необхідно використовувати Міжнародні стандарти фінансової звітності, оскільки МСФЗ є однією з передумов, що відкривають українським підприємствам можливість вийти на міжнародні ринки капіталу.
2. Для великих підприємств слід передбачити можливість використання як прямого, так і непрямого методів заповнення 1-го розділу Звіту на розсуд підприємства.
3. Для правильного складання річного Звіту за прямим методом пропонуємо підприємствам вести оперативну звітність окремо за касовими операціями і банківськими рахунками, що також необхідно для контролю за складом грошових потоків та їх використанням.
4. Розуміючи, що при складанні Звіту за прямим методом може бути прихований парадокс «кошти є, а прибутку немає», пропонуємо в примітках відобразити відомості про розмір нарахованого прибутку, щоб була можливість з'ясувати зв'язок величини чистого нерозподіленого прибутку і зміни залишку грошових коштів. В американській літературі, зокрема, зазначається, що негрошові операції відображаються в звіті американських компаній окремим рядком.
5. Оскільки в Україні в звіт не включені еквіваленти грошових коштів, що зроблено, наприклад, в Німеччині для цінних паперів, терміном реалізації не більше 3-х місяців, такий порядок також необхідно передбачити.

Список використаних джерел:

1. Бутинець Т.А., Чижевська Л.В., Береза С.Л. Бухгалтерський облік. — Житомир: ЖІТІ, 2000. — 672 с.
2. Вергувенко І.М. Облік та аналіз грошових потоків. Тези. Матеріали міжнародної наукової конференції. Т. 3. — Житомир: ЖІТІ, 2000, 23-24 листопада, 2000.
3. Тимейчук Т.Б. Оцінка можливостей руху грошових коштів з урахуванням вимог НПСБО. Тези. Матеріали міжнародної наукової конференції 23-24 листопада 2000. Т. 3. — Житомир: ЖІТІ, 2000. — с. 108-109.
4. Чорна С.В. Аудит звіту руху грошових коштів // Збірник, тез та текстів виступів на Всеукраїнській науково-практичній конференції. — Київ, 2001. — с. 115.

Annotation. The method of reporting about the cash flow is explored. Author carried out the analysis of existent method of forming of indexes of Report and offered directions of its improvement.

Key words: turnaround assets, report about the cash flow, direct method, indirect method, money streams.

УДК 657.15:332.012.324

Н.М. Давиденко, к. е. н., доцент Національного університету біоресурсів та природокористування України, м. Київ

ОСОБЛИВОСТІ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ КОРПОРАТИВНИХ ПІДПРИЄМСТВ

Досліджено формування інформаційного забезпечення процесу управління корпоративними фінансами, необхідних та додатних для реалізації аналітичних процедур, що дозволяє проведення аналізу за даними консолідованої фінансової звітності підприємства для прийняття управлінських рішень.

***Ключові слова:** фінансова звітність, баланс, облік, консолідація, управлінське рішення, бізнес-одиниця, корпоративне підприємство, інформаційне забезпечення.*

Побудова ефективної вітчизняної системи корпоративного управління повинна базуватися на якісно новій системі управління фінансами. Управління корпоративними фінансами є актуальною проблемою не лише для вчених-теоретиків, але й для господарюючих практиків.

Успішна діяльність і довгострокова життєдіяльність будь-якого бізнесу залежить від безперервної послідовності рішень менеджерів, котрі чинять економічний вплив на бізнес. Ці рішення викликають рух фінансових ресурсів, які забезпечують бізнес [5, с. 6].

Ефективність кожної керуючої системи в значній мірі залежить від якості сформованої та використаної інформаційної бази [1, с. 38].

Об'єктивна оцінка інвестиційної привабливості корпоративного підприємства безпосередньо залежить від прозорості, достовірності й повноти фінансової звітності, на підставі якої власник, інвестор чи кредитор міг би здійснювати контроль за фінансовими показниками діяльності корпоративного підприємства та приймати рішення щодо потреби та доцільності обсягів інвестування. Тому слід критично підходити до аналізу звітності, що надається корпоративним підприємством, і при прийнятті управлінських рішень враховувати слабкі місця, про які повинен знати кожен свідомий користувач.